

12. MENTALNE
BOLESTI
I
BOLESTI JETRE

12.1. MENTALNE BOLESTI I POREMEĆAJI

12.1.1. MENTALNE BOLESTI I POREMEĆAJI EVIDENTIRANI U RADU ZDRAVSTVENE DJELATNOSTI

Od mentalnih bolesti i poremećaja, u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u IŽ registrirano je 12.129 oboljelih, za 3,5% manje nego lani (12.575). Većinu bolesti iz ove skupine čine neuroze i afektivni poremećaji povezani sa stresom i somatotropni poremećaji (40,0%), slijede shizofrenija, shizotipni i sumanuti poremećaji (8,8%), demencije (5,5%), duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani psihoaktivnim tvarima (4,8%), duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani alkoholom (2,4%) te duševna zaostalost (0,7%). U primarnoj zdravstvenoj zaštiti 58,8% registriranih pacijenata je u dobnoj skupini 20-64 godine.

Tablica 1 - Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja registrirani u primarnoj zaštiti (ugovorne ordinacije) u Istarskoj županiji 2019.g. po dobi

	Ukupno		0-6 g.		7-19 g.		20-64 g.		65 i više g.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO	12.129	100,0	176	100,0	310	100,0	7.129	100,0	4.514	100,0
Demencija F00-F03	670	5,5	-	-	-	-	21	0,3	649	14,4
D.p. i p.p uzrokovani alkoholom F10	290	2,4	-	-	1	0,3	258	3,6	31	0,7
D.p. i p.p uzrokovani psihoaktivnim tvarima F11-F19	580	4,8	-	-	8	2,6	563	7,9	9	0,2
Shizofrenija, shizotipni i sumanuti poremećaji F20-F29	1.066	8,8	-	-	12	3,9	873	12,2	181	4,0
Neuroze i afektivni p. povezani sa stresom i somatoformni p. F40-F48	4.850	40,0	2	1,1	68	21,9	3.242	45,5	1.538	34,1
Duševna zaostalost F70-F79	81	0,7	-	-	4	1,3	66	0,9	11	0,2
Ostali d.p. i p.p.	4.592	37,9	174	98,9	217	70,0	2.106	29,5	2.095	46,4

U specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti u IŽ registrirano je 10.843 oboljelih (lani 12.156), a većinu bolesti čine neuroze i afektivni poremećaji povezani sa stresom i somatotropni poremećaji (34,3%), shizofrenija, shizotipni i sumanuti poremećaji (19,6%), a slijede demencije (7,8%). U dobnoj skupini 20-64 godine je u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti 69,2% registriranih pacijenata. Broj registriranih u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti čini 89,4% registriranih u primarnoj zdravstvenoj zaštiti.

Tablica 2 - Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja registrirani u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti (sve ordinacije) u Istarskoj županiji 2019.g. po dobi

	Ukupno		0-6 g.		7-19 g.		20-64 g.		65 i više g.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO	10.843	100,0	176	100,0	552	100,0	7.499	100,0	2.616	100,0
Demencija F00-F03	848	7,8	-	-	-	-	149	2,0	699	26,7
D.p. i p.p uzrokovani alkoholom F10	543	5,0	1	0,6	11	2,0	423	5,6	108	4,1
D.p. i p.p uzrokovani psihoaktivnim tvarima F11-F19	215	2,0	1	0,6	17	3,1	178	2,4	19	0,7
Shizofrenija, shizotipni i sumanutu poremećaji F20-F29	2.123	19,6	-	-	31	5,6	1.797	24,0	295	11,3
Neuroze i afektivni p. povezani sa stresom i somatoformni p. F40-F48	3.720	34,3	53	30,1	220	39,9	2.850	38,0	597	22,8
Duševna zaostalost F70-F79	78	0,7	-	-	11	2,0	59	0,8	8	0,3
Ostali d.p. i p.p.	3.316	30,6	121	68,7	262	47,4	2.043	27,2	890	34,1

U specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti evidentirano je 5.336 pregleda kod muškaraca (49,2% u ukupnom), a kod žena 5.507 (50,8%). Većinu pregleda čine neuroze i afektivni poremećaji povezani sa stresom i somatotropni poremećaji: kod muškaraca 33,6% i kod žena 35,0%. Na drugom mjestu su shizofrenija, shizotipni i sumanutu poremećaji kod muškaraca (21,%) i kod žena (17,7%). Na trećem mjestu kod muškaraca su poremećaji uzrokovani alkoholom (7,7%), a kod žena demencije (9,5%).

Tablica 3 - Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja registrirani u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti u Istarskoj županiji 2019. godine po spolu

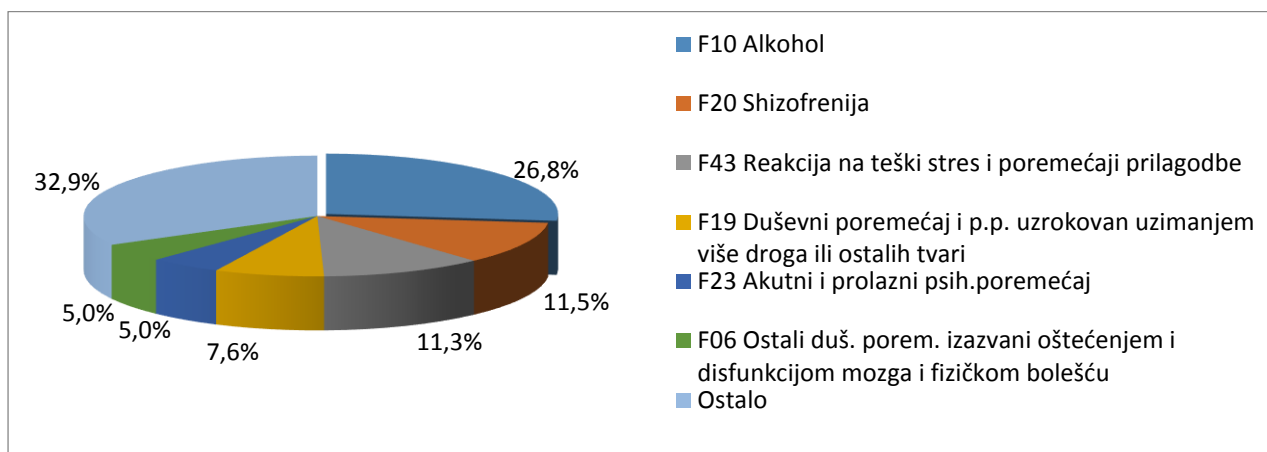
	Ukupno	Muški		Ženski	
		Broj	%	Broj	%
UKUPNO	10.843	5.336	100,0	5.507	100,0
Demencija F00-F03	848	325	6,1	523	9,5
D.p. i p.p uzrokovani alkoholom F10	543	409	7,7	134	2,4
D.p. i p.p uzrokovani psihoaktivnim tvarima F11-F19	215	163	3,1	52	0,9
Shizofrenija, shizotipni i sumanutu poremećaji F20-F29	2.123	1.148	21,5	975	17,7
Neuroze i afektivni p. povezani sa stresom i somatoformni p. F40-F48	3.720	1.794	33,6	1.926	35,0
Duševna zaostalost F70-F79	78	48	0,9	30	0,5
Ostali d.p. i p.p.	3.316	1.449	27,1	1.867	34,0

U zdravstvenim ustanovama u IŽ zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja hospitalizirano je 986 osoba, 541 (54,9%) muškarca i 445 žena (45,1%).

Tablica 4 - Broj hospitalizacija zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) po spolu u Istarskoj županiji* u 2019.godini

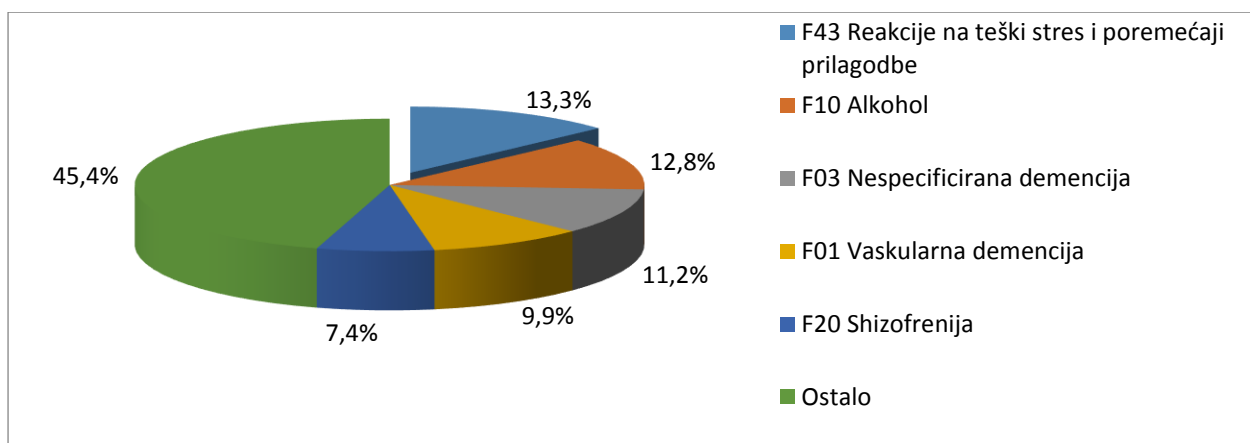
MKB podskupine i dijagnoze	Ukupno		Muški		Ženski	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO	986	100,0	541	100,0	445	100,0
<i>Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)</i>	<i>221</i>	<i>22,4</i>	<i>78</i>	<i>14,4</i>	<i>143</i>	<i>32,1</i>
- F00*=G30 Alzheimerova bolest	8	0,8	1	0,2	7	1,6
- F01 vaskularna demencija	62	6,3	18	3,3	44	9,9
- F03 Nespecificirana demencija	71	7,2	21	3,9	50	11,2
- F6 Ostali d.p. izazvani oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću	58	5,9	27	5,0	31	7
<i>Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)</i>	<i>300</i>	<i>30,4</i>	<i>224</i>	<i>41,4</i>	<i>76</i>	<i>17,1</i>
- F10 – alkohol	202	20,5	145	26,8	57	12,8
- F11 - opijati	23	2,3	21	3,9	2	0,4
- F19 - više droga ili uzimanje ostalih tvari	54	5,5	41	7,6	13	2,9
<i>Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji (F20-F29)</i>	<i>222</i>	<i>22,5</i>	<i>123</i>	<i>22,8</i>	<i>99</i>	<i>22,3</i>
- F20 Shizofrenija	95	9,6	62	11,5	33	7,4
- F23 Akutni i prolazni psihotični p.	41	4,2	27	5,0	14	3,1
- F25 Shizoafektivni p.	43	4,4	13	2,4	30	6,7
<i>Afektivni poremećaji (F30-F39)</i>	<i>104</i>	<i>10,6</i>	<i>44</i>	<i>8,1</i>	<i>60</i>	<i>13,5</i>
- F31 Bipolarni afektivni p.	48	4,9	22	4,1	26	5,8
- F32 Depresivne epizode	28	2,8	10	1,8	18	4,0
- F33 Povratni depresivni p.	25	2,5	10	1,8	15	3,4
<i>Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji (F40-F48)</i>	<i>131</i>	<i>13,3</i>	<i>67</i>	<i>12,4</i>	<i>64</i>	<i>14,4</i>
- F43 Reakcije na teški stres i p. prilagodbe	120	12,2	61	11,3	59	13,3
<i>Bihevioralni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)</i>	<i>1</i>	<i>0,1</i>	-	-	<i>1</i>	<i>0,2</i>
<i>Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (F60-F69)</i>	<i>1</i>	<i>0,1</i>	-	-	<i>1</i>	<i>0,2</i>
<i>Duševna zaostalost (F70-F79)</i>	<i>5</i>	<i>0,5</i>	<i>5</i>	<i>0,9</i>	-	-
<i>Poremećaji u ponašanju i osjećajima u djetinjstvu i adoles. (F90-F98)</i>	-	-	-	-	-	-
<i>Neodređeni mentalni poremećaji F99</i>	<i>1</i>	<i>0,1</i>	-	-	<i>1</i>	<i>0,2</i>

Vodeće dijagnoze u skupini duševnih poremećaja kod hospitaliziranih muškaraca su: alkohol (26,8%), shizofrenija (11,5%), reakcija na teški stres i poremećaj prilagodbe (11,3%), više droga ili ostalih tvari (7,6%), te akutni i prolazni psihotični poremećaj i ostali duševni poremećaji izazvani oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću (po 5,0%). Navedenih šest vodećih dijagnoza uzrok su dvije trećine (67,1%) hospitalizacija u IŽ kod muškaraca zbog duševnih poremećaja.

Slika 1 - Vodeće dijagnoze u skupini duševnih poremećaja kod hospitaliziranih osoba muškog spola u Istarskoj županiji u 2019.g.

Vodeće dijagnoze u skupini duševnih poremećaja kod hospitaliziranih žena su: reakcije na teški stres i poremećaj prilagodbe (13,3%), alkohol (12,8%), demencija (11,2%), vaskularna demencija (9,9%) i shizofrenija (7,4 %).

Slika 2 - Vodeće dijagnoze u skupini duševnih poremećaja kod hospitaliziranih osoba ženskog spola u Istarskoj županiji u 2019.g.

Kod muškaraca više od polovine (56,2%) hospitalizacija je u dobi 30-59 godina. Žene su češće hospitalizirane u dobi iznad 50 godina, gotovo 2/3 (65,8%).

Tablica 5 - Broj hospitalizacija zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) po spolu i dobi u Istarskoj županiji* u 2019.godini

Spol	Ukupno	Dobne skupine								
		1-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
Ukupno	986	-	17	111	187	152	146	125	112	136
Muški	541	-	7	77	127	104	73	73	47	33
Ženski	445	-	10	34	60	48	73	52	65	103

Tablica 6 - Broj hospitalizacija zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) po dobi u Istarskoj županiji* u 2019.godini

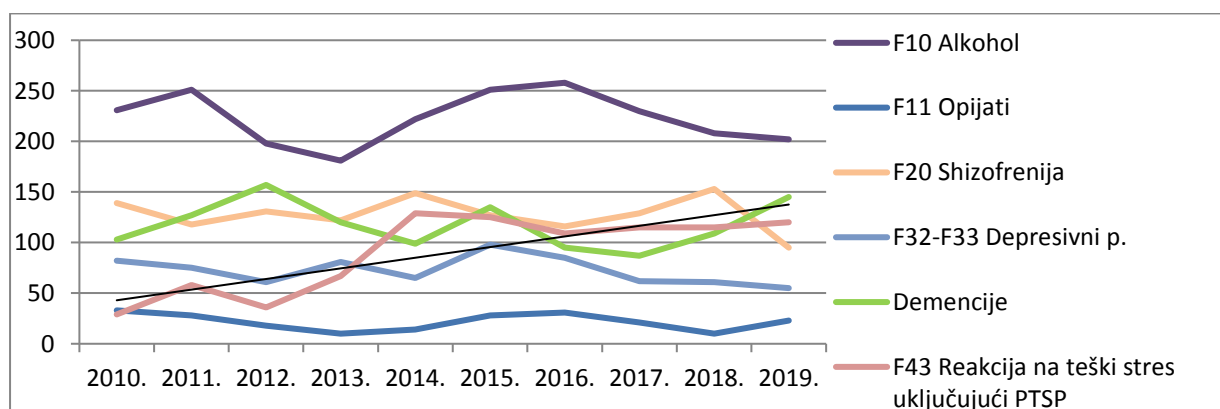
MKB podskupine i dijagnoze	Ukupno	Dobne skupine							
		0-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
UKUPNO	986	17	111	187	152	146	125	112	136
<i>Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)</i>	<i>221</i>	<i>-</i>	<i>7</i>	<i>5</i>	<i>8</i>	<i>5</i>	<i>11</i>	<i>60</i>	<i>125</i>
- F00*=G30 Alzheimerova bolest	8	-	-	-	-	-	1	3	4
- F01 vaskularna demencija	62	-	-	-	-	-	2	6	54
- F03 Nespecificirana demencija	71	-	-	-	-	-	3	17	51
- F6 Ostali d.p. izazvani oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću	58	-	-	3	8	4	5	25	13
<i>Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)</i>	<i>300</i>	<i>12</i>	<i>53</i>	<i>82</i>	<i>54</i>	<i>52</i>	<i>34</i>	<i>13</i>	<i>-</i>
- F10 – alkohol	202	6	22	47	35	46	34	12	-
- F11 - opijati	23	-	-	13	6	4	-	-	-
- F19 - više droga ili ostalih tvari	54	3	22	19	9	1	-	-	-
<i>Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji (F20-F29)</i>	<i>222</i>	<i>-</i>	<i>25</i>	<i>58</i>	<i>52</i>	<i>34</i>	<i>35</i>	<i>14</i>	<i>4</i>
- F20 Shizofrenija	95	-	8	24	26	16	14	6	1
- F23 Akutni i prolazni psihotični p.	41	-	10	13	8	6	3	0	1
- F25 Shizoafektivni p.	43	-	3	4	10	9	10	5	2
<i>Afektivni poremećaji (F30-F39)</i>	<i>104</i>	<i>-</i>	<i>2</i>	<i>13</i>	<i>12</i>	<i>28</i>	<i>31</i>	<i>15</i>	<i>3</i>
- F31 Bipolarni afektivni p.	48	-	1	4	9	16	10	7	1
- F32 Depresivne epizode	28	-	-	6	2	8	9	1	2
- F33 Povratni depresivni p.	25	-	1	1	1	4	11	7	0
<i>Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji (F40-F48)</i>	<i>131</i>	<i>5</i>	<i>22</i>	<i>28</i>	<i>25</i>	<i>26</i>	<i>12</i>	<i>10</i>	<i>3</i>
- F43 Reakcije na teški stres i p. prilagodbe	120	3	21	26	24	25	10	9	2
<i>Bihevioralni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)</i>	<i>1</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>1</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (F60-F69)</i>	<i>1</i>	<i>-</i>	<i>1</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Duševna zaostalost (F70-F79)</i>	<i>5</i>	<i>-</i>	<i>1</i>	<i>-</i>	<i>1</i>	<i>-</i>	<i>2</i>	<i>-</i>	<i>1</i>
<i>Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (F90-F98)</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Neodređeni mentalni poremećaji F99</i>	<i>1</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>1</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>

U odnosu na prethodnu godinu, u 2019. godini je evidentirano 4,1% manje hospitalizacija zbog duševnih poremećaja, kod muškaraca je broj hospitalizacija bio manji za 1,6%, a kod žena za 6,9% manji (za 26,8% više hospitalizacija zbog demencija kod žena).

Tablica 7 - Broj hospitalizacija zbog odabranih duševnih poremećaja po spolu u razdoblju 2010.-2019. g. u Istarskoj županiji

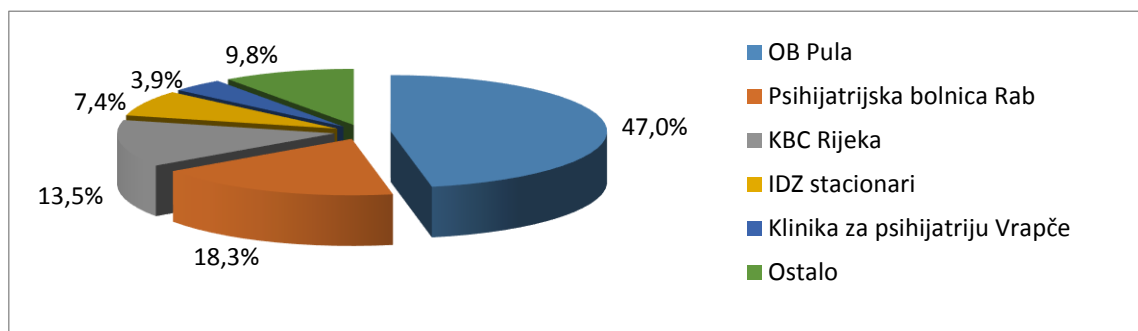
	Spol	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
F00-F99 Duševni porem. i poremećaji ponašanja	UK	1.064	1.101	1.031	983	1.119	1.121	1.042	1.003	1.028	986
	M	591	619	528	532	617	616	608	550	550	541
	Ž	473	482	503	451	502	505	434	453	478	445
F10 D.p. i p.p. uzrokovani alkoholom	UK	231	251	198	181	222	251	258	230	208	202
	M	198	206	159	149	178	202	200	175	166	145
	Ž	33	45	39	32	44	49	58	55	42	57
F11 D.p. i p.p. uzimanjem opijata	UK	33	28	18	10	14	28	31	21	10	23
	M	27	23	16	9	11	23	28	19	8	21
	Ž	6	5	2	1	3	5	3	2	2	2
F20 Shizofrenija	UK	139	118	131	122	149	127	116	129	153	95
	M	106	93	85	91	99	88	82	81	91	62
	Ž	33	25	46	31	50	39	34	48	62	33
F32-F33 Depresivni poremećaji	UK	82	75	61	81	65	98	85	62	61	55
	M	24	28	18	24	23	31	31	22	27	22
	Ž	58	47	43	57	42	67	54	40	34	33
F43 Reakcija na teški stres uključujući PTSP	UK	29	58	36	67	129	125	109	115	115	120
	M	22	30	15	24	52	67	50	46	42	61
	Ž	7	28	21	43	77	58	59	69	73	59
DEMENCIJE:											
F01 Vaskularna demencija	UK	53	59	51	67	36	28	29	35	38	62
	M	19	18	14	15	12	11	14	13	8	18
	Ž	34	41	37	52	24	17	15	22	30	44
F03 Nespecif. demencija	UK	28	41	55	27	53	72	42	44	54	71
	M	11	12	23	11	18	13	16	21	16	21
	Ž	17	29	32	16	35	59	26	23	38	50
F05 Delirij (nije uzrokovan alkoh. ili ost.psihoakt.tvarima)	UK	3	2	7	2	-	3	-	3	5	4
	M	2	-	1	1	-	-	-	1	2	1
	Ž	1	2	6	1	-	3	-	2	3	3
F00*=G30 Alzheimerova Bolest	UK	19	25	44	23	10	32	24	5	12	8
	M	1	11	12	9	4	4	11	1	1	1
	Ž	18	14	32	14	6	28	13	4	11	7

U posljednjih deset godina u padu je broj hospitalizacija zbog uzimanja opijata, alkohola, shizofrenije, depresivnih poremećaja i demencija, dok je u porastu broj hospitalizacija zbog reakcija na teški stres uključujući PTSP.

Slika 3 - Broj hospitalizacija zbog odabranih duševnih poremećaja po spolu u razdoblju 2010.-2019. godine u Istarskoj županiji

Prema podacima HZJZ-a, stanovništvo IŽ zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja u 2019.g. najčešće je hospitalizirano u OB Pula (47,0%), Psihijatrijskoj bolnici Rab (18,3%) i KBC Rijeka (13,5%).

Slika 4 - Gravitacije hospitaliziranih stanovnika Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja u 2019. godini

Izvor: HZJZ

Prema podacima HZJZ-a, kod stanovništva IŽ u zdravstvenim ustanovama u RH u 2019.g. bilo je ukupno 1.586 hospitalizacija zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja: 895 muškaraca (56,4%) i 691 žena (43,6%). Većina hospitaliziranih je u dobi od 30 do 69 godina (68,2%), 60,6% žena i 74,0% muškaraca.

Tablica 8 - Broj hospitalizacija stanovništva Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) u ustanovama u RH u 2019.g. po dobi i spolu

	Spol	Ukupno	Dobne skupine									
			0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+	
UKUPNO	UK	1.586	16	69	141	307	253	300	221	146	133	
	M	895	12	30	93	199	173	179	111	61	37	
	Ž	691	4	39	48	108	80	121	110	85	96	

Izvor: HZJZ

Vodeće dijagnoze kod muškaraca iz IŽ hospitaliziranih u RH u ovoj skupini bolesti i stanja su: duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani alkoholom (23,8%), shizofrenija (14,6%), reakcije na teški stres i poremećaji prilagodbe (7,8%), uzimanje više droga ili ostalih tvari (6,0%) te ostali duševni poremećaji izazvani oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću (5,0%). Kod hospitaliziranih žena zbog ove skupine vodeće su dijagnoze: depresivni poremećaji F32-F33 (16,2%), shizofrenija (9,3%), reakcije na teški stres i poremećaji prilagodbe (9,0%), duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani alkoholom (8,1%) te ostali duševni poremećaji izazvani oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću odnosno demencija (po 7,2%).

Tablica 9 - Broj hospitalizacija stanovništva Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) u ustanovama u RH u 2019.g. po spolu

MKB podskupine i dijagnoze	Ukupno		Muški		Ženski	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO	1.586	100,0	895	100,0	691	100,0
Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)	262	16,5	103	11,5	159	23,0
- F00*=G30 Alzheimerova bolest	10	0,6	2	0,2	8	1,2
- F01 vaskularna demencija	57	3,6	18	2,0	39	5,6
- F03 Nespecificirana demencija	72	4,5	22	2,5	50	7,2
- F6 Ostali d.p. izazvani oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću	95	6,0	45	5,0	50	7,2
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)	403	25,4	327	36,5	76	11,0
- F10 – alkohol	269	17,0	213	23,8	56	8,1
- F11 - opijati	60	3,8	54	6,0	6	0,9
- F19 - više droga ili uzimanje ostalih tvari	54	3,4	44	4,9	10	1,4
Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji (F20-F29)	432	27,2	241	26,9	191	27,6
- F20 Shizofrenija	195	12,3	131	14,6	64	9,3
- F23 Akutni i prolazni psihotični p.	74	4,7	34	3,8	40	5,8
- F25 Shizoafektivni p.	81	5,1	31	3,5	50	7,2
Afektivni poremećaji (F30-F39)	249	15,7	86	9,6	163	23,6
- F31 Bipolarni afektivni p.	89	5,6	41	4,6	48	6,9
- F32 Depresivne epizode	46	2,9	12	1,3	34	4,9
- F33 Povratni depresivni p.	107	6,7	29	3,2	78	11,3
Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji (F40-F48)	150	9,4	80	8,9	70	10,1
- F43 Reakcije na teški stres i p. prilagodbe	132	8,3	70	7,8	62	9,0
Bihjeviornalni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)	14	0,9	4	0,5	10	1,5
Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (F60-F69)	23	1,5	17	1,9	6	0,9
Duševna zaostalost (F70-F79)	11	0,7	8	0,9	3	0,4
Poremećaji psihološkog razvoja (F80-F89)	16	1,0	14	1,6	2	0,3
Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (F90-F98)	25	1,6	15	1,7	10	1,5
Neodređeni mentalni poremećaji F99	1	0,1	-	-	1	0,1

Izvor: HZJZ

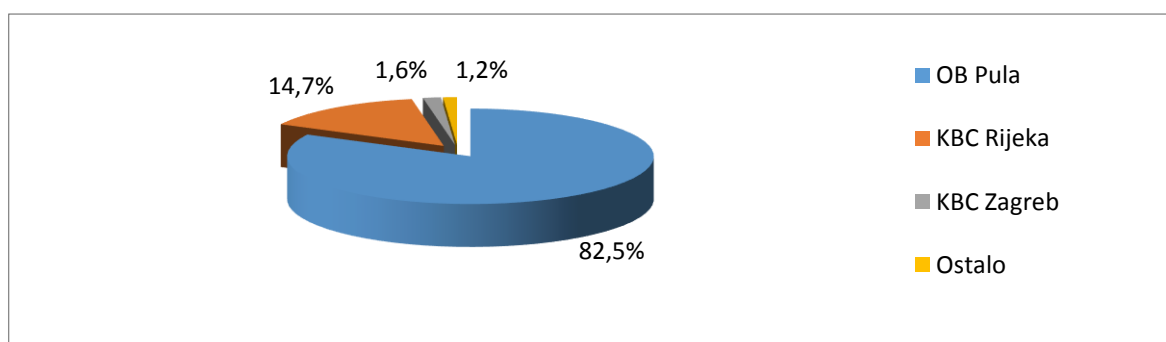
Djeca i mladi do 19 godina hospitaliziraju se najčešće zbog poremećaja u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (29,4%), zbog poremećaja psihološkog razvoja (18,8%) te akutnih i prolaznih psihotičnih poremećaja (17,6%). Odrasli u dobi 20-39 godina najčešće su hospitalizirani zbog shizofrenije (16,3%), duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovani alkoholom (15,6%) te više droga ili ostalih tvari (9,2%). Odrasli u dobi 40-69 godina najčešće su hospitalizirani zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovani alkoholom (23,9%), shizofrenije (14,6%) te depresivnih poremećaja F32-F33 (14,7%). Starije osobe (70 i više godina) najčešće su hospitalizirane zbog nespecificirane demencije (24,7%), ostalih duševnih poremećaja izazvanih oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću (20,1%) te vaskularne demencije (19,7%).

Tablica 10 - Broj hospitalizacija stanovništva Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) u ustanovama u RH u 2019.g. po dobi

MKB podskupine i dijagnoze	Ukupno	0-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
UKUPNO	1.586	85	141	307	253	300	221	146	133
Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)	262	-	11	9	8	16	17	80	121
- F00*=G30 Alzheimerova bolest	10	-	-	-	-	1	2	3	4
- F01 vaskularna demencija	57	-	-	-	-	-	2	6	49
- F03 Nespecificirana demencija	72	-	-	-	-	1	2	20	49
- F06 Ostali d.p. izazvani oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću	95	-	2	6	7	13	11	41	15
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)	403	8	48	109	87	93	46	12	-
- F10 – alkohol	269	2	15	55	53	86	46	12	-
- F11 - opijati	60	-	3	29	21	7	-	-	-
- F19 - više droga ili uzimanje ostalih tvari	54	3	20	21	10	-	-	-	-
Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji (F20-F29)	432	16	43	126	87	75	59	22	4
- F20 Shizofrenija	195	0	18	55	44	43	26	8	1
- F23 Akutni i prolazni psihotični p.	74	15	12	22	15	6	3	0	1
- F25 Shizoafektivni p.	81	-	4	11	16	19	20	9	2
Afektivni poremećaji (F30-F39)	249	1	5	35	38	65	80	21	4
- F31 Bipolarni afektivni p.	89	-	2	11	24	21	21	9	1
- F32 Depresivne epizode	46	1	-	17	3	11	11	1	2
- F33 Povratni depresivni p.	107	-	2	4	10	33	46	11	1
Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji (F40-F48)	150	10	19	24	31	38	15	10	3
- F43 Reakcije na teški stres i p. prilagodbe	132	7	17	21	28	36	12	9	2
Bihevioralni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)	14	8	4	1	-	-	-	1	-
Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (F60-F69)	23	1	7	2	2	9	2	-	-
Duševna zaostalost (F70-F79)	11	-	4	1	-	3	2	-	1
Poremećaji psihološkog razvoja (F80-F89)	16	16	-	-	-	-	-	-	-
Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (F90-F98)	25	25	-	-	-	-	-	-	-
Neodređeni mentalni poremećaji F99	1	-	-	-	-	1	-	-	-

Izvor: HZJZ

Stanovnici IŽ u dnevne bolnice zbog duševnih poremećaja najčešće gravitiraju u OB Pula (82,5%) i KBC Rijeka (14,7%).

Slika 5 - Gravitacije stanovnika Istarske županije u dnevne bolnice u RH zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja u 2019. godini

Izvor: HZJZ

U dnevnim bolnicama u RH evidentirano je 5.767 boravaka zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja, od toga 3.296 (57,2%) kod muških i 2.471 (42,8%) kod ženskih osoba. U odnosu na prethodnu godinu u dnevnim bolnicama registrirano je 28,7% više boravaka. Većina boravaka u dnevnoj bolnici zbog ove skupine bolesti i stanja bila je kod osoba u dobi 40-59 godina (52,6%), 44,4% muškaraca i 63,6% žena.

Tablica 11 - Ukupan broj boravaka u dnevnim bolnicama u RH stanovništva Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) u 2019. godini po spolu i dobi

	Spol	Ukupno	Dobne skupine								
			1-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
UKUPNO	UK	5.767	31	236	607	746	1.152	1.880	943	98	74
	M	3.296	12	133	443	476	770	694	698	61	9
	Ž	2.471	19	103	164	270	382	1.186	245	37	65

Izvor: HZJZ

U dnevne bolnice muškarci najčešće dolaze zbog shizofrenije (20,3%), duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovanih alkoholom (19,0%) te reakcije na teški stres i poremećaja prilagodbe (10,4%), a žene zbog depresivnih poremećaja F32-F33 (20,3%), reakcije na teški stres i poremećaja prilagodbe (11,5%) te bipolarnog poremećaja (10,4%).

Tablica 12 - Broj boravaka u dnevnim bolnicama u RH stanovništva Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) u 2019. godini po spolu

MKB podskupine i dijagnoze	Ukupno		Muški		Ženski	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO	5.767	100,0	3.296	100,0	2.471	100,0
<i>Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)</i>	81	1,4	25	0,8	56	2,3
<i>Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)</i>	863	15,0	693	21,0	170	6,9
- F10 – alkohol	784	13,6	625	19,0	159	6,4
<i>Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji (F20-F29)</i>	2.205	38,2	1.420	43,1	785	31,8
-F20 Shizofrenija	810	14,0	668	20,3	142	5,7
- F23 Akutni i prolazni psihotični poremećaj	231	4,0	134	4,1	97	3,9
- F25 Shizoafektivni p.	303	5,3	222	6,7	81	3,3
<i>Afektivni poremećaji (F30-F39)</i>	1.239	21,5	479	14,5	760	30,8
- F31 Bipolarni afektivni p.	371	6,4	113	3,4	258	10,4
- F32 Depresivne epizode	274	4,8	22	0,7	252	10,2
- F33 Povratni depresivni poremećaj	544	9,4	294	8,9	250	10,1
<i>Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji (F40-F48)</i>	974	16,9	464	14,1	510	20,6
- F41 Ostali anksiozni poremećaji	227	3,9	55	1,7	172	7,0
- F43 Reakcije na teški stres i p. prilagodbe	627	10,9	342	10,4	285	11,5
<i>Bihjevioralni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)</i>	64	1,1	1	0,0	63	2,5
<i>Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (F60-F69)</i>	99	1,7	57	1,7	42	1,7
<i>Duševna zaostalost (F70-F79)</i>	1	0,0	-	-	1	0,0
<i>Poremećaji psihološkog razvoja (F80-F89)</i>	118	2,0	103	3,1	15	0,6
<i>Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (F90-F98)</i>	122	2,1	54	1,6	68	2,8
<i>Neodređeni mentalni poremećaji F99</i>	1	0,0	-	-	1	0,0

Izvor: HZJZ

Djeca i mladi do 19 godina u dnevnim bolnicama najčešće su boravili zbog poremećaja u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (41,9%), neurotskih, vezanih uz stres i somatoformnih poremećaja (25,5%) te zbog bihevioralnih sindroma vezanih uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (9,0%). Odrasli u dobi 20-39 godina najčešće su boravili u dnevnoj bolnici zbog shizofrenije (13,8%), duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovanih alkoholom (12,3%) te akutnih i prolaznih psihotičnih poremećaja (10,6%). Odrasli u dobi 40-69 godina najčešće su boravili zbog depresivnih poremećaja F32-F33 (18,0%), shizofrenije (15,7%), duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovani alkoholom (14,3%) te reakcije na teški stres i poremećaje prilagodbe (12,2%). Starije osobe (70 i više godina) najčešće su boravile zbog demencije F00-F03 (37,2%), depresivnih poremećaja F32-F33 (30,2%) te duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovanih alkoholom (29,1%).

Tablica 13 - Broj boravaka u dnevnim bolnicama u RH stanovništva Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) u 2019. godini po dobi

MKB podskupine i dijagnoze	Ukupno	0-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
UKUPNO	5.767	267	607	746	1.152	1.880	943	98	74
<i>Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)</i>	81	-	-	1	3	7	3	48	19
<i>Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)</i>	863	-	96	142	137	240	198	50	-
- F10 – alkohol	784	-	32	135	129	240	198	50	-
<i>Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji (F20-F29)</i>	2.205	29	228	428	499	550	471	-	-
-F20 Shizofrenija	810	-	15	172	284	267	72	-	-
- F23 Akutni i prolazni psihotični poremećaj	231	7	34	109	81	-	-	-	-
-F25 Shizoafektivni p.	303	-	35	1	23	55	189	-	-
<i>Afektivni poremećaji (F30-F39)</i>	1.239	-	8	41	285	647	206	-	52
- F31 Bipolarni afektivni p.	371	-	-	-	168	187	16	-	-
- F32 Depresivne epizode	274	-	8	27	55	154	30	-	-
- F33 Povratni depresivni poremećaj	544	-	-	14	16	306	156	-	52
<i>Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji (F40-F48)</i>	974	68	138	81	222	397	65	-	3
- F41 Ostali anksiozni poremećaji	227	-	47	16	15	123	26	-	-
- F43 Reakcije na teški stres i p. prilagodbe	627	7	76	56	200	246	39	-	3
<i>Bihevioralni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)</i>	64	24	17	-	2	21	-	-	-
<i>Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (F60-F69)</i>	99	10	15	53	4	17	-	-	-
<i>Duševna zaostalost (F70-F79)</i>	1	1	-	-	-	-	-	-	-
<i>Poremećaji psihološkog razvoja (F80-F89)</i>	118	23	95	-	-	-	-	-	-
<i>Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (F90-F98)</i>	122	112	10	-	-	-	-	-	-
<i>Neodređeni mentalni poremećaji F99</i>	1	-	-	-	-	1	-	-	-

Izvor: HZJZ

12.1. MENTALNE BOLESTI I POREMEĆAJI KAO UZROK SMRTI

Od duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja kao osnovnog uzroka smrti stanovnika IŽ u 2019. godini umrle su 43 osobe, većinom od organskih i simptomatskih duševnih poremećaja (F00-F09) – 28 osoba, najčešće demencije, a većina umrlih od duševnih poremećaja su žene (23).

Tablica 14 - Umrli od duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja u Istarskoj županiji 2019. godine po dobi i spolu

Šifra MKB	Spol	Ukupno	30-39 g.	40-49 g.	50-59 g.	60-69 g.	70-79 g.	80+ g.
UKUPNO F00-F99	UK	43	1	3	5	6	3	25
	M	20	1	3	5	6	1	4
	Ž	23	-	-	-	-	2	21
F01 Vaskularna demencija	UK	12	-	-	-	-	-	12
	M	-	-	-	-	-	-	-
	Ž	12	-	-	-	-	-	12
F03 Nespecificirana demencija	UK	10	-	-	-	-	1	9
	M	3	-	-	-	-	-	3
	Ž	7	-	-	-	-	1	6
F07 Poremećaj ličnosti i p.p. uzrokovani bolešću, oštećenjem i disfunk. mozga	UK	5	-	-	-	1	-	4
	M	2	-	-	-	1	-	1
	Ž	3	-	-	-	-	-	3
F09 Neoznačeni organski ili simptomatski duševni poremećaji	UK	1	-	-	-	1	-	-
	M	1	-	-	-	1	-	-
	Ž	-	-	-	-	-	-	-
F10 Alkohol	UK	6	-	-	3	2	1	-
	M	6	-	-	3	2	1	-
	Ž	-	-	-	-	-	-	-
F11 Opijati	UK	3	1	1	1	-	-	-
	M	3	1	1	1	-	-	-
	Ž	-	-	-	-	-	-	-
F19 D.p. i p.p. uzrokovani uzimanjem više droga ili uzimanjem ostalih tvari	UK	2	-	2	-	-	-	-
	M	2	-	2	-	-	-	-
	Ž	-	-	-	-	-	-	-
F20 Shizofrenija	UK	4	-	-	1	2	1	-
	M	3	-	-	1	2	-	-
	Ž	1	-	-	-	-	1	-

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Od 2010. do 2014.g. umrle su 106 osobe, a od 2015. do 2019.g. 179 osobe (za 68,9% više umrlih).

Tablica 15 - Umrli od duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja u Istarskoj županiji od 2010. do 2019. godine

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
UKUPNO	21	12	19	28	26	33	21	43	39	43

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

U 2019. godini DZS je zbog slučajnog otrovanja i izlaganja narkoticima i psihodislepticima (halucinogenima) zabilježio 3 smrti i to 2 kod muškog spola.

Tablica 16 - Umrli zbog slučajnog otrovanja i izlaganja narkoticima i psihodislepticima (halucinogenima) (X42)

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
UKUPNO	4	-	3	3	3	1	3	2	1	3
Muški	4	-	3	3	3	1	2	2	1	2
Ženski	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

12.2. BOLESTI JETRE

12.2.1. BOLESTI JETRE EVIDENTIRANE U RADU ZDRAVSTVENE DJELATNOSTI

U 2019.g. u zdravstvenim ustanovama u IŽ (OB Pula i stacionari IDZ) zbog bolesti jetre hospitalizirane su 103 osobe, većinom muškarci (76,7%). Najčešće dijagnoze su alkoholna bolest jetre (49,5% hospitaliziranih) te fibroza i ciroza jetre (20,4%). Većina hospitaliziranih je bila u dobi iznad 60 godina (60,8%).

Tablica 1 - Broj hospitalizacija zbog bolesti jetre (K70-K77), po spolu i dobi u Istarskoj županiji u 2019. godini

NAZIV DIJAGNOZE	SPOL	Ukupno	0-9	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
Bolesti jetre K70-K77	UK	103	1	6	11	22	34	23	6
	M	79	1	4	8	18	31	12	5
	Ž	24	-	2	3	4	3	11	1
K70 Alkoholna bolest jetre	UK	51	-	1	4	15	23	8	-
	M	42	-	1	2	13	22	4	-
	Ž	9	-	-	2	2	1	4	-
K71 Toksična bolest jetre	UK	6	-	2	-	2	1	1	-
	M	5	-	1	-	2	1	1	-
	Ž	1	-	1	-	-	-	-	-
K72 Zatajenje jetre, nesvrstano drugamo	UK	9	-	1	-	1	2	3	2
	M	5	-	1	-	1	1	1	1
	Ž	4	-	-	-	-	1	2	1
K73 Kronični hepatitis	UK	1	-	-	-	-	1	-	-
	M	1	-	-	-	-	1	-	-
	Ž	-	-	-	-	-	-	-	-
K74 Fibroza i ciroza jetre	UK	21	-	-	4	2	5	8	2
	M	18	-	-	4	2	5	5	2
	Ž	3	-	-	-	-	-	3	-
K75 Druge upalne bolesti jetre	UK	7	-	1	-	1	2	1	2
	M	4	-	1	-	-	1	-	2
	Ž	3	-	-	-	1	1	1	-
K76 Ostale bolesti jetre	UK	8	1	1	3	1	-	2	-
	M	4	1	-	2	-	-	1	-
	Ž	4	-	1	1	1	-	1	-

12.2.1. BOLESTI JETRE KAO UZROK SMRTI

Od bolesti jetre umrla je 51 osoba (većina (44) muškarci), a vodeći uzrok je alkoholna bolest jetre (27).

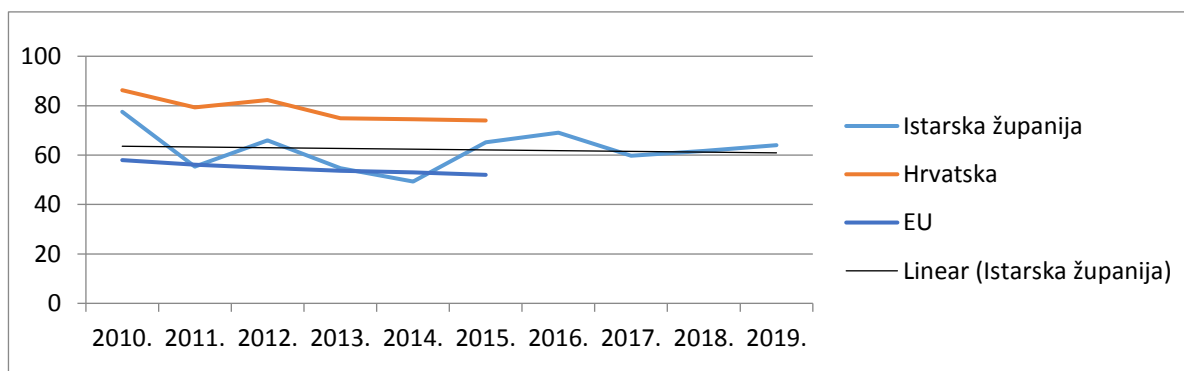
Tablica 2 - Umrli od bolesti jetre u Istarskoj županiji 2019. godine po dobi i spolu

Šifra MKB	Spol	Ukupno	40-49 g.	50-59 g.	60-69 g.	70-79 g.	80+ g.
Bolesti jetre (K70-K76)	UK	51	4	17	14	8	8
	M	44	4	16	13	6	5
	Ž	7	-	1	1	2	3
Alkoholna bolest jetre (K70)	UK	27	3	10	9	4	1
	M	26	3	10	9	3	1
	Ž	1	-	-	-	1	-
Toksična bolest jetre (K71)	UK	1	-	-	1	-	-
	M	-	-	-	-	-	-
	Ž	1	-	-	1	-	-
Zatajenje jetre, nesvrstano drugamo (K72)	UK	1	-	-	-	-	1
	M	-	-	-	-	-	-
	Ž	1	-	-	-	-	1
Fibroza i ciroza jetre (K74)	UK	21	1	7	3	4	6
	M	17	1	6	3	3	4
	Ž	4	-	1	-	1	2
Druge upalne bolesti jetre (K75)	UK	1	-	-	1	-	-
	M	1	-	-	1	-	-
	Ž	-	-	-	-	-	-

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Dobno-standardizirane stope smrtnosti pružaju mogućnost usporedbe među područjima s različitim dobnim sastavom stanovništva koji bi mogao utjecati na naše zaključivanje o pojavnosti određenih bolesti pa tako i uzroka smrti. Stope za IŽ su računate za 2010.g. i 2012.-2018. prema procjeni broja stanovnika DZS-a, a za 2011.g. na Popis 2011.g. Stope za RH i EU preuzete su od *European Health Information Gateway*, WHO Regional Office for Europe (link <https://gateway.euro.who.int/en/hfa-explorer/>)

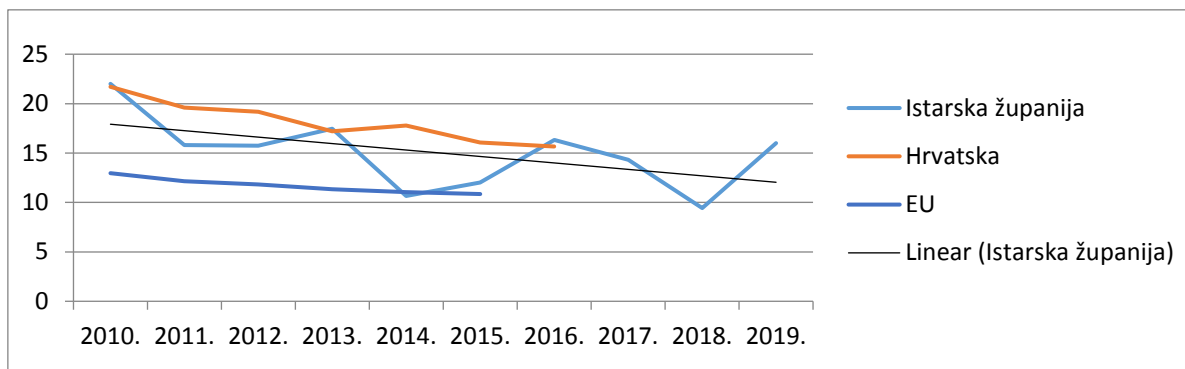
Dobno-standardizirane stope smrtnosti uzroka smrti povezanih s alkoholom za ukupnu dob su niže od hrvatskih, ali više od europskih stopa.

Slika 1 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti uzroka smrti povezanih s alkoholom*, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

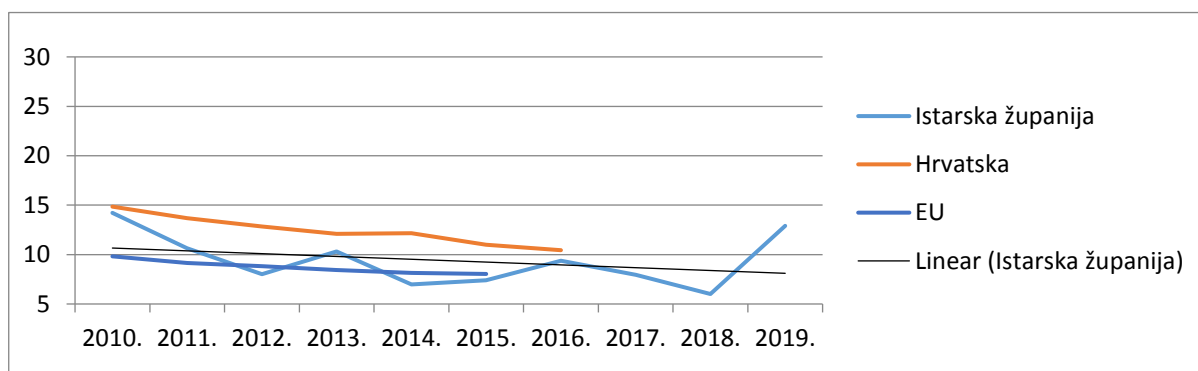
*C15, C32, F10, K70, K73, K74, K76, svi vanjski uzroci

Dobno-standardizirane stope smrtnosti od kronične bolesti jetre i ciroze za ukupnu dob i dob 0-64 godine su posljednjih deset godina u padu, a slične su stopama RH i EU.

Slika 2 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti kronične bolesti jetre i ciroze*, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

*K70, K73, K74

Slika 3 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti kronične bolesti jetre i ciroze, na 100.000 stanovnika (0- 64 godine)

